

Portræt af driftsleder Hans Klemmensen, Brande

'Jeg elsker at planlægge og have styr på tingene'

Hans Klemmensen bruger op mod halvdelen af sin arbejdstid ved skrivebordet og computeren. Han holder meget af at planlægge og projektere. Foto: Henning Laen Sørensen

”Af natur er jeg nysgerrig – jeg vil gerne prøve noget nyt. Omvendt vil jeg gerne have styr og ro på tingene. Det er en balance for mig”, siger 33-årige Hans Klemmensen, der i dag er driftsleder hos Axel Månsson Øko Ægget ApS.

Af Henning Laen Sørensen

Hans Klemmensen er født i 1990 på en lille landejendom ved Varde. Hans forældre drev 36 ha økologisk og havde kvæg i naturpleje. Det har det hele tiden lagt i kortene, at Hans ville landbruget. ”Det at se, hvordan alting vækster i landbruget, har altid interesseret mig”, siger Hans Klemmensen.

Hans Klemmensen

- 33 år
- Gift med Annemette, datter Elsemarie på 3 år
- Driftsleder på 4. år hos Axel Månsson Øko Ægget ApS i Brande
- Ansvar for 3x30.000 opdræt af hønniker samt enkelte hønsehuse
- 2 hvide racer: Lohmann og DEKALP

I folkeskolen i Horne Skole fandt man ud af, at Hans var ordblind, faktisk ret meget. Han kom derfor på Bork Havn efterskole, hvor det lykkedes Hans at læse fra 4.klasse niveau op på 9. klasse niveau.

Hans kom ud for en uheldig ulykke, da han gik på efterskole. En dag cyklede han ud foran en bil og kom slemt til skade. Han brækkede bl.a. lårbenet og fik smadret et knæ. Lårbenet måtte han have skruet sammen en ekstra gang, da bruddet gik op efter han havde fået fjernet stålpladen, som holdt de brudte benflader sammen med skruer.

Hans måtte sidde i kørestol et halvt år og var et år til genoptræning. Men det vigtigste var, at han havde cykelhjem på. Den flækkede, men sørgede for, at Hans ikke fik skadet hjernen. Cykelhjelm hænges nu til skræk og advarsel på efterskolen.

Ansæt på flere gårde

”Jeg overvejede at læse til landinspektør i Aalborg, men læste i første omgang HTX i Esbjerg. Jeg interesserede mig for biologi og teknologi. Efter et lille år droppede jeg dog ud. Der var for meget, der skulle

Axel Månsson er midt i en proces med at blive mere selvforsynende med foder. Her Hans Klemmensen ved fodersilo ved opdrætterhuset. Foto: Henning Laen Sørensen

læses, og da jeg altid har villet have topkarakterer, ja så var det for stor en mundfuld”, husker Hans Klemmensen.

Hans’ far, Kjeld Klemmensen, der på det tidspunkt var kvægbrugskonsulent i Vestjysk Landboforening, fik Hans ud på en lokal gård, hvor han skulle passe køer. ”Det gav mening”, fortæller Hans, der desuden passede sin fars markbrug.

Efter at have været ansat på flere forskellige gårde – de fleste økologiske, startede han på Kjærgaard Landbrugsskole. Og så mellem 1. og 2. hovedforløb tog han et stort spring – han tog til Australien, hvor han arbejdede i syv måneder.

Turen gik til Australien

”Jeg var Agricultural worker på en kvægfarm, Welldon Beef, der havde over 10.000 Angus-køer og Simmental tyre. Jeg skulle fodre og håndtere kreaturerne,

”Jeg elsker at planlægge og er altid nysgerrig. At have styr på tingene giver mig ro. Men jeg vil også gerne prøve ting af for at se, om jeg kan klare det.”

Hans Klemmensen

køre med bigballepresser samt udføre diverse markopgaver”, siger Hans Klemmensen.

Kalvene fik lov til at gå sammen med deres mødre det første leveår. Derefter gik de ude på den store savanne et par år. Så blev de taget hjem i farmens Feed lot, hvor de blev stopfodret med korn, hør, diverse mineraler og hormoner. Når de nåede en vægt på 600 kg blev de eksporteret. En speciel oplevelse, fortæller Hans:

”200 slagtekalve blev samlet sammen og blev læsset i nogle kæmpe lastbiler med anhængere. De blev så kørt til havnen, hvor de blev om lastet til et skib. Skibet havde mange dæk, så kalvene kom på de nederste dæk, mens der var får på de øverste. Det tog 3 dage at laste skibet, der derefter sejlede dyrene til Tyrkiet, hvor priserne på kød var højere”.

Læste til produktionsleder

Hjemme igen tog Hans landmandsuddannelsen færdig på Kjærgaard og læste videre til produktionsleder og driftsleder. I weekenden arbejdede han som elev hos I/S Kristensen, Henne. Hans passede marken og arbejdede i værkstedet.

Derefter blev Hans fodermester hos Inger Lauridsen, Outrup, hvor han fik det overordnede ansvar for 100 økologiske køer plus opdræt, og der ud over passede han 150 ha.

Efter et forlist kæresteforhold skulle der ske noget nyt. Hans blev derefter fodermester hos I/S Kristensen. Han fandt ud af, at det passede ham bedre at passe køer end at arbejde i marken. Markarbejdet er meget sæsonbetonet, mens arbejdet i stalden er mere rutinepræget dag for dag.

Hos I/S Kristensen fik Hans ledelsesansvar og oplæring af elev. Han havde ansvaret for kalve- og kviepasning samt fodring af 500 køer plus opdræt. Mens Hans var der, blev bedriften udvidet til de 500 køer, men i princippet kunne bedriften stadig passes af én mand i weekenden, fordi der f.eks. var 6 Lely malkebotter og et Mullerup automatisk fodringsanlæg.

Elsker at planlægge

"Jeg elsker at planlægge og er altid nysgerrig. At have styr på tingene giver mig ro. Men jeg vil også gerne prøve ting af for at se, om jeg kan klare det. F. eks kunne jeg ikke engelsk særlig godt før jeg tog til Australien, men jeg kastede mig ud i det og klarede det", siger Hans Klemmensen.

Hans tænker også meget i økonomi. Han mener, at der er bedre økonomi i at arbejde med kvæg frem for planteproduktion. "Desuden er det spændende at arbejde med dyr, men at have med køer at gøre er fysisk krævende, og det kan kroppen efter cykeluheldet ikke klare. Jeg har 10 procent men i mit knæ."

Hans Klemmensen i et af hønsehusene. Hønsene er af racerne Lohmann og DEKALP.
Foto: Henning Laen Sørensen

Axel Månsson er på vej til at blive selvforsynende med foder til hønsene. Her kornsiloen, der kan rumme 1.300 ton. Foto: Henning Laen Sørensen

”Min far var på det tidspunkt økonomikonsulent i Sønderjysk Landboforening. I den årlige driftsøkonomioversigt var det driftsgrenen økologisk fjerkræ, der gav det bedste økonomiske udbytte”.

Sådan startede fjerkræ-eventyret

”På det årlige nytårsmøde for planteproduktion rejste jeg mig op og spurgte, om der var nogle økologiske fjerkræproducenter til stede, der kunne bruge mig og lære mig noget om produktionen. Jeg fik 3 henvendelser, og blandt dem valgte jeg HC Økoæg i Jelling”, fortæller Hans Klemmensen.

”At blive gift og blive forældre har ændret alt. Før ville jeg gerne være selvstændig, nu vil jeg gerne være ansat med faste rammer og en fritid, jeg kan bruge på familie, venner og hobbies.

Hans Klemmensen

Hans fik driftsansvaret for produktionen af 83.000 økologiske slagtekyllinger pr. år, 18.900 opdræt af økologiske hønniker samt 18.000 økologiske æglæggere.

”Jeg havde den daglige ledelse af medarbejdere, tilsyn af dyr, service og reparation af maskiner og inventar samt medhjælper i marken med f.eks. at køre mejetærsker.

”Her lærte jeg virkelig meget om fjerkræ. Det var bare fedt! Jeg lærte også, hvordan det var at være økologisk på stiv lerjord, og hvordan vi anvendte eget korn som foder. Desuden var der gårdsalg af økoæg”, siger Hans.

Samtidig læste Hans til virksomhedsle-

der og agrarøkonom på Bygholm Landbrugsskole, mens han så var på HC Økoæg i weekenden.

Overvejede at blive selvstændig

Efter godt et år hos HC Økoæg overvejede Hans at blive selvstændig. Han fandt en ejendom i Flemming, som kunne egne sig til økologisk slagtekyllingeproduktion. Det var den ejendom, som Hans skrev afsluttende opgave om, da han læste til agrarøkonom.

”Jeg havde været i banken, og jeg havde gode snakke på slagterisiden med Hans Sjørlev Johnsen, Sødams Økologiske Fjerkræ. Så skete der imidlertid det, at Sødams slagteri blev solgt til Danpo, som jeg ikke kendte, og derfor blev jeg usikker på, om det nu også var det rigtige at gøre”, siger Hans.

Samtidig havde jeg kontakt med Rokkedahl Landbrug, som havde en konventionel slagtekyllingeproduktion. De var ved at lægge planer om at bygge eget slagteri til bl.a. økologiske slagtekyllinger, men kendte ikke til selve den økologiske slagtekyllingeproduktion.

Start en produktion af velfærdskyllinger

”Enden på kontakten blev, at jeg blev ansat som driftsleder, i starten med fokus på de økologiske kyllinger, og koordinator med opgaven: start en produktion af 5 mio. velfærdskyllinger. Det var et stort ansvar, men meget spændende”, fortæller Hans Klemmensen.

Hans fik driftsansvaret for velfærdskyllingerne og implementeringen af Rokkedahl. Han skulle hjælpe med at udvikle og styre produktionen. Han havde ansvaret for planlægning og koordinering mellem produktion og slagtning. Han skulle sørge for produktionsoptimering af velfærdskyllinger.

”Jeg havde den daglige ledelse af de bestyrere, der var på de forskellige produktions-ejendomme på Rokkedahl, og f.eks. planlægning og implementering af projekter og processer og udarbejdelse af produktionsstandarder. Altså lige de kompetenceområder med planlægning og styring,

som jeg brænder for. Det kan siges kort: Excel”, siger Hans Klemmensen.

Han fik også ansvaret for kommunikation med myndigheder og veterinærkontrol samt kvalitetssikring, herunder certificeringsopgaver, ansvar for økologisk kontrol og implementering af lovkrav.

”Det var et stort ansvar, men enormt

”På det årlige nytårsmøde for planteproduktion rejste jeg mig op og spurgte, om der var nogle økologiske fjerkræ producenter til stede, der kunne bruge mig og lære mig noget om produktionen.”

Hans Klemmensen

spændende. F.eks. var det min opgave at bestille daggamle kyllinger hos rugeriet 91 dage før. Det tager 21 dage at udruge æg. Derefter havde vi hanekyllingerne i 56 dage og hønekyllingerne i 63 dage, inden slagtning, og så tager det en uge at vaske stalden”, siger Hans Klemmensen.

Det var den langsomt voksende race Hubbard, der blev anvendt. De daggamle kyllinger blev købt hos DanHatch Special A/S. Da Hans kom, var der en produktion af 11 mio. konventionelle slagtekyllinger. Rokkedahl købte nogle ekstra ejendomme, som blev bygget om til velfærdskyllinger, og produktionen blev derefter 7 mio. konventionelle slagtekyllinger, 4-5 mio. velfærdskyllinger, 2 mio. fritgående samt 1 mio. økologiske slagtekyllinger, som Hans husker det. Det blev til næsten 4 år hos Rokkedahl.

Hans dansede sig til succes

Hans' nysgerrighed på livet poppede igen op. Nu mere på det private plan. Han ville gerne stifte familie. En af Hans' fritidsbeskæftigelser er dans. Han begyndte at gå til Swing og Rock'n Roll i

Aalborg. Og der mødte han Annemette, der senere blev hans kone, der skænkede ham datteren Elsemarie, der nu er 3 år.

Men inden da skulle de meget igennem. Da amorinerne voksede, flyttede de sammen. Annemette blev gravid, men aborterede tre gange på et år. Så blev de enige om at holde en pause. Og rykke tættere på familien, som kommer fra henholdsvis Varde og Langeskov på Fyn. Der kunne Brande være et godt sted midt imellem. Efter de rykkede til Brande er det lykkedes dem at få datteren Elsemarie.

”At blive gift og blive forældre har ændret alt. Før ville jeg gerne være selvstændig, nu vil jeg gerne være ansat med faste rammer og en fritid, jeg kan bruge på familie, venner og hobbies”, siger Hans Klemmensen.

Opdræt af hønniker

”Da jeg arbejdede på Rokkedahl blev jeg kontaktet af Axel Månsson ApS i Brande, om jeg kunne tænke mig at blive driftsleder hos dem. I første omgang takkede jeg nej. Jeg var glad for at være hos Rokkedahl, men ca. 1 år efter, at Annemette og jeg havde bestemt, at vi ville være tættere på familien, fandt vi en løsning med Axel Månsson”, siger Hans Klemmensen.

”Derfor kontaktede jeg Axel Månsson og blev hurtigt ansat. Det er 4 år siden til maj”, beretter Hans.

Axel Månsson har 231.000 økologiske høns, og da Hans begyndte, byggede de et hønseshus mere med en kapacitet på 2x15.000 økologiske høns. Senere blev der bygget opdrætsstalden hver med en kapacitet på 3x30.000, delt op i en starterstald, hvor kyllingerne går fra daggamle til 5 uger gamle, og 2 vokse-stalde, hvor kyllingerne går fra 5. til 18. uge.

18 uger gamle flyttes hønnikerne til hønseshus, hvor de producerer æg indtil 80. uger, hvorefter de slagtes.

”I opdrætsstalden er der ca. 7 rotationer om året. Det bliver til 210.000 producerede hønniker årligt. Især hønnikeproduktionen er så vigtigt, fordi de her skal forberedes til æglægning og være ensartede”, siger Hans Klemmensen.

Hans Klemmensen har ansvaret for opdræt af høniker. Her er han ved indgang til opdrætterhuset. Til højre ses skærm, der viser data fra huset. Foto: Henning Laen Sørensen

Som driftsleder ved Axel Månsson Øko Ægget ApS har Hans ansvaret for produktion af enkelte hønsehuse og 3x30.000 opdræt opdræt. Hans skal produktionsoptimere og sikre driften af produktionen. Han har ledelsesansvar for medarbejdere og ansvar for implementeringen af hønikerproduktionen. Opgaverne er igen meget Excel ark-egnede med udarbejdning af produktionsstandarder og planlægning og koordinering mellem ind- og udsætning af dyr. Han er ansvarlig for hygiejne og skal sikre høj dyrevelfærd med lynhurtig reaktion på ændringer. Hans anvender op mod halvdelen af sin arbejdstid på kontoret.

”Vi er ved at ændre på foderfronten, så vi bliver mere selvforsynende. Der investeres i store kornsiloer og foderanlæg. Den opførte silo kan rumme 1.300 ton korn, hovedsagelig hvede og havre, der er hovedingrediensen i foderet. I 5 ud af 8 hønsehuse fodres med eget korn”, fortæller Hans Klemmensen.

Der anvendes to racer: Lohmann og DE-KALB. Det er hvide racer. Hans fortæller, at det er vigtigt at præge hønikerne. F.eks. skal de vænnes til støj. Før man går ind i staldene, banker man derfor på døren. Man bruger også vinkelslibere or morgensang som ’støjkilde’. På den måde

**”Jeg var
Agricultural worker
på en kvægfarm,
Welldon Beef,
Australien, der
havde over 10.000
Angus-køer og
Simmental tyreer og
hobbies.**

Hans Klemmensen

præger man dyrene, så hønsene ikke klumper sammen, når der kommer en uventet lyd.

Fremtidsplaner

Hvert år til nytår evaluerer Hans året, der er gået. Derefter lægges næste års plan ud fra både familie- og arbejdsmæssige mål.

”Indtil jeg fik børn, ville jeg være selvstændig, nu vil jeg gerne være ansat og have et hobbylandbrug ved siden af”, fortæller Hans.

Han elsker sin have i den lejede landejendom. Han går meget op i køkkenhaven og drivhuset, og også her planlægges alt i detaljer. Datteren Elsemarie har fødselsdag 11. maj, og Hans forsøger at have egenproducerede nye kartofler og nye jordbær klar på denne dag. Desuden arbejder han med biostimulanter både i privaten og i produktionen af høniker. ■